

AED:
Aiamoe soosik
kortsleht
Lk 398–399

KÖÖK:
Kamatoite
jaanipäevaks
Lk 400–401

KÄSITÖÖ:
Jaaniajal kogume
värvitaimi
Lk 404

Targu Talita

Maalehe nõuandelisa Nr 25 19. juuni 2014

KUS KAMM ON?

**WEBERI UUTE SEGUDEGA SAAD HAKKAMA KA SIIS,
KUI EI KAMMI JUST ERITI TIHTI**

Nüüd on tänu pikale korrigeerimisajale plaatimine lihtne ja mugav ka hobiehitajale.

www.weber.ee

**Weberi uued plaatimissegud
Standard Fix ja Extra Fix on:**

- ✓ Kergelt pinnale kammitavad
- ✓ Pika korrigeerimisajaga
- ✓ Suure nakketugevusega
- ✓ Väga elastsed

weber
SAINT-GOBAIN

Teomürk hävitab ka teisi elusolendeid

Minu aeda on järjekordselt tabanud igasuvine teonuhtlus. Aiapoest soovitati mul tigude tõrjeks osta graanuleid, kuid olen kuulnud, et need ei ole kuigi loodussõbralikud. Kas sellel arvamusel on tõepõhi all?

Vastab

PILLE HERMANN

Kes on oma aias kasvatanud iiriseid, bergeeniad, gladioole, need teavad, milline nuhtlus on teod. Vaevalt jõuavad lehed kasvama hakata, kui need süüakse auklikuks, mõni aasta võib nii minna, et õiteilu ei saagi nautida. Siis saabki hing täis ning lubad endale järgmisel korral linna minnes aianuspoest tigudele mürki osta.

Levinud preparaat igas aianuspoes on teograanulid, mille toimeaine on metaaldehüüd. Paken-dilt võib lugeda, et see on kontaktne ning söötmürk tigude ja nälkjate tõrjeks dekoratiivtaimede, marjapõõsaste ja viljapuuaedade, maa-sika, rapsi, salati ja köögiviljade reavahedeks kasutamiseks. Metaaldehüüdi toimetel teod ja nälkjad kaotavad kehavedelikku, kuivavad ja surevad. Graanulid sisaldavad lindude peletavat ainet.

Tundub, nagu see polekski ohtlik, sest linde ei ohusta ning kes sinna põõsaste vahele ikka ukerdama läheb. Aga selle olen hoopiski ära unustanud, et mul on ka väiksemast masti koer, kes ikka vahel põõsaste alla satub.

Ohustatud koduloomad

Eesti Väikeloomaarengutseltsi presidendil Janne Orro-Taruste sõnul on metaaldehüüd lemmikloomadele, sh hobustele toksiline kemikaal, millega seotud mürgitusjuhtumeid esineb kogu maailmas. Kuna Eestis puudub lemmikloomade mürgitusjuhtumite kohta infot koguv institutsioon, siis me ei tea täpselt, kui palju igal aastal Eestis lemmikloomadel metaaldehüüdi mürgitusi esineb.

Praegu Eestis müügil olevate teomürkide metaaldehüüdi sisaldus on piisavalt suur, et ühes müügipakendis sisalduv preparaat võiks tappa 1–2 väga suurt kasvu

koera, pisikoortele surmav mürgikogus sisaldub juba teelusikatäies preparaadis.

Looduslikud vahendid

Teotõrjegraanulid on inimestele ja loomadele mürgised allaneelamisel, lindudel ja loomadel tekitab mürgitusnähtusid ka tõrje tagajärjel surnud limuste söömine.

Seetõttu on mõistlik kasutada loodussõbralikumaid, kuid samuti tõhusaid võtteid.

Kõige kasulikum on luua tigude ja nälkjate looduslikele vaenlastele aias head elutingimused. Limused on oluline toit siilidele, konnadele (eriti kärnkonnadele) ja mitmetele laululindudele (rästad jt). Tigude ringiliikumist soodustab aia õhtune kastmine. Seetõttu on parem kasta varahommikul.

Mulla hoolikas harimine kevadel vähendab tigude hulka tunduvalt. Selleks tööks sobib eriti hästi soe päikeseline ilm – siis on teod mulla pinnal või selle ülemistes kihtides. Mulda liigutades satuvad teod ja nende munad rõõvtoiduliste ja ka kuiva kätte, munad on aga läbikui-vamise suhtes eriti tundlikud.

Munemiseks meeldib tigudele raske, niiske ja happeline muld. Sõmera liiva lisamine muudab mulla struktuuri vähem meeldivaks. Mulla lupjamine aitab samuti tigude arvukust vähendada.

Turvaribad ja -multšid

Eemaldage kaitsmist vajavate taimede lähikonnast tigude peiduko-had: lauajupid, kivid, praht, kuivanud lehed, umbrohi jm. Just vii-

mased on sageli tigude meeliskoit ja varjupaik. Hea peidukoht on ka pinda katvad taimed.

Puistake ohustatud taimede ümber teralist materjali: jämedat liiva, kruusa, männiokkaid, kohvipaksu, puupuru, tuhka, kiviklibu, purustatud munakoorte või teokarpide puru jms. Tigu ei saa neist üle roo-mata, kuna teravad osakesed vigas-tavad lihaselist jalga. Tõke takistab tigude liikumist ning paneb nad suunduma kergemini kättesaadavate toiduallikate juurde.

Olge saepuru kasutamisel ettevaatlik, sest see seob lagunemisel mullas olevat lämmastikku, kuid aja jooksul võib tuul ja vihm selle mine-ma uhada ning läbi kasvanud rohi võib saada tigudele ülekäigusillaks.

Tigusid takistab ka peenarde ümber pandud värske mereadru, samuti taimede ümber laotatud koirohu, soolikarohu, sidrunme-lissi, müntide, üheksavärgise ja rosmariini lehtede multš, samuti tam-melehed ja kuuse- või männiokkad.

Häid tulemusi on saadud kuiva-tatud ja purustatud orasheina juur-tega, puistake seda ribana ümber taimede. Mõõda teravat orasheina-puru teod ei roni. Orasheinaga olge siiski ettevaatlik, kuna vihma-ga leostuvad sellest mulda taime-kasvu pärssivad ained. Paigutage orasheinatõke taimest kaugema-le ja mitte üle 1 cm paksuse kihina.

Peletavad leotised ja taimed

Taimi ümbritsevat mullapinda võib pritsida orasheina- või koirohutee-ga. Selle valmistamiseks valage tai-meledele kuum vesi ja jätke 24 tun-niks seisma.

Kasvatage aias taimi, mis peleta-vad tiguseid. Sellised taimed on ber-geeniad, iirised, kurekellad, kurere-had, mündid, pune, nõmm-liivatee, koirohi, raudrohi, sibul, küüslauk, porrulauk, soolikarohi, rosmariin.

Kasvatage kaitsmist vajavate tai-mele lähikonnas limuste lem-mikuid, milleni jõudmiseks võtavad nad ette pikki rännakuid: hostasid, mädarõigast, saialilli, tsinniaid, peilulilli, põlduba. Tekitage samas-se peidupaigad, mille alt on lihtne kahjutekitajad ära korjata.

Õiemeri peenral ja lillekastis

9 nõksu, mida järgides täitub unistus suvisest õiemerest.

Põhjamaa suvi on üürike, sellepärast soovimegi, et neil loetud kuudel upuks aed õitesse. Suve- ja püsililled lopsakus ja rikkalik õitsemine on meie endi teha, kui oskame neid õigesti hooldada.

1. Väetage õigel ajal

Üheaastaseid lilli ehk suvikuid väetage korrapäraselt kogu suve jooksul seni, kuni sügiskülmad lõpetavad nende elu. Kõige tõhusam on kasutada vedelväetist. Püsililli seevastu ärge suve teisel poolel enam kosutage, sest siis kasvavad nad sügisel kauem ega jõua talvepuhkuseks korralikult valmistuda.

2. Kuidas kasta anumaid

Jälgige, et mullapall saaks läbimärjaks ning laske sellel enne järgmist kastmist veidi läbi kuivada – siis kasvavad juured sügavamale ning taluvad kuivust paremini. Väikeses potis või kitsas kastis kuivab muld palaval päeval muidugi väga kiiresti ning seda peab niisutama va-

hel iga päev. Kastke varahommikul, mitte lõõskava päikesega. Peenraid on hea kasta pärast vihmaadu, sest siis imab muld paremini vett.

3. Õige toit

Rikkalik õitsemine kulutab palju jõudu ja taim vajab selleks korralikku "toitu". Tasub teada: liigne lämmastik paneb vohama lehed, fosfor ja kaalium aitavad kaasa juurte ja õite arengule. Kuna lämmastiku, fosfori ja kaaliumi (NPK) suhe on pakendil kirjas, valige selline väetis, kus need oleksid enam-vähem võrdsetes osades.

4. Eemaldage närbunud õied

Õitsemise eesmärk on anda järglasi. Kui pidevalt eemaldada äraõitsenud õisi, siis tüsitate taime ja sunnite teda edasi õitsema: ta moodustab uued õiepungad, sest tahab ju kasvatada seemneid!

5. Tehke lillekimpe

Üheaastaste taimede õitsemine lõpeb viljumisel, kuna seemnete moodustamine nõuab palju energiat. Enamik liike õitseb ohtralt,

KAJA KURG

kui võtta neilt pidevalt õisi lõikelilledeks. Ka paljude püsikute õitseaeg pikeneb, kui nende õisi nopitakse. Vahva!

6. Kärpige julgelt

Paljusid äraõitsenud püsikuid saab lõikamisega sundida taasõitsema. Eemaldage kukekannusel, käokingal ja aedfloksil peaõisik – see soodustab külõisikute arengut. Kurehahad, tähtputked, äiatarid, päevakübarad ja kaukaasia lõõsilmnanavad lisaõisi, kui eemaldate närbunud varred. Metssalvei, Faasseni naistenõgese ja kollase lõokannuse võib täielikult maha lõigata.

7. Asukoht on oluline

Peeaeu kõigile suvikutele meeldib täispäike, kus nad õitsevad külluslikumalt. Püsikud eelistavad sagedasti aga poolvarju, kuhu otsene päike paistab läbi puulehtede või vaid osa päevast. Poolvarjus õitsevad nad kauem kui täispäikeses, seal on ka õievärvus erksam.

8. Noorendage taimi

Püsikute õitsemine jääb aja jooksul kesisemaks. Noorendamine (jagamine) ergutab nad taas õitsema. Suve teisel poolel õitsvaid liike jagage kevadel ning varajasi õitsejaid kohe pärast õitsemise lõppu. Jagades saate oma taimi ka paljundada.

9. Õitsejaid igaks ajaks

Istutage eri õitseajaga püsikuid, siis on aias alati õisi. Aga kui näiteks juulis (puhkused, reisid) pole kedagi kodus õieilu nautimas, siis valige sellised liigid-sordid, mis õitsevad teistel suvekuudel. Kui püsilillepeenral ei ole enam õisi, istutage sinna värviandjaks suvikuid.

RIHO RAUDI

Vahendatud ajakirjast Trädgård

Kui suve- ja püsililli hästi väetada, kasta ja neile armastust jagada, kingivad nad hooldajale rikkalikult õisi.

Tüütud õuemuru rikkujad

Mida teha, kui õuel laiutavad kirikakrad ja teised muru ilu rikkujad, aga kemikaale koduaias kasutada ei taha?

Ilusa muru retsept on lihtne: niitke seda tihedalt, sest enamik mittekõrrelistest sissetungijatest tihedat niitmist ei talu ja kaovad. Lisaks soodustab niitmine murukõrreliste võrsumist ja kasvab tihe taimik, kus umbrohul on raske kanda kinnitada.

Mõned muruvaiba rikkujad on aga eriti tülikad ja neist on raskem lahti saada. Kuid teades, mismoodi need liigid levivad, saab õigesti tegutsedes hoida muru välimuse iga ti viisaka.

Harilik kirikakar

Armsate õitega kirikakrad ehk margareetad on tõeline nuhtlus, sest seemnetega levides istutavad nad end aias igale poole. Seemned levivad tuule, sipelgate, lindude ja jalanõudega.

Lisaks paljuneb taim ka lühivõrsetega. Seetõttu ei aita ka madalalt

(2–3 cm) niitmine, mis, tõsi küll, vähendab õite hulka ja seega ka levida seemne kogust.

Kirikakra heleroheleline laiutav lehekodarik torkab murus kohe silma, sageli kasvavad nad pesakonnana, mis aina suureneb ja tõrjub murukõrrelisi välja.

Aitab vaid pidev sihikindel välja juurimine (kemikaalidest abi pole, sest Starane – preparaat laialehistele muruumbrohtude tõrjeks – visale kirikakrale ei mõju).

Oma juurekestega kinnituvad kirikakrad tugevalt vastu maad ja neid on väga tülikas välja tirida. Appi tuleb võtta võilillejuuri. Suurema pesakonna puhul on lihtsam see labidaga murust välja lõigata.

Auklikuks juuritud kohad täitke mullaga ja külvake sinna uus muruseeme.

Niitjas mailane

See õrnade helesiniste õitega taim, mis massiliselt õitsedes on väga ilus, “sööb” vaikselt ja sihikindlalt muruvaipa. Asjata ei kutsuta teda muru surmaks.

Roomavad võrsed juurduvad peaaegu igast võrsesõlmest ning

kasvavad ka üksteise peale. Nii moodustub tihe madrats, mis on kõvasti vastu maapinda kinnitunud. Aina laienedes surub see teised taimed halastamatult välja. Võrseid on väga tülikas jupp jupi haaval välja kiskuda.

Tavalise niidukiga niites ta aina levib, sest soodsatel tingimustel läheb pea iga varretükike kasvama. Mailasest nakatunud murul on targem kasutada koguriga niidumasinat, et varretükid ei saaks levida.

Preparaat Starane paneb niitja mailase vaid korraks põdema. Üks aiaomanik, kes seda vahendit korduvalt tulutult kasutas, kirjutas aiafoorumis, kuidas ta lõpuks roomas käpukil kogu paarisajaruutmeetrise murulapi läbi ja lihtsalt kraapis mailase pisikese rehaga välja. Näib, et see ongi kõige tõhusam viis.

Harrastusaednikel on lubatud kasutada ka preparaate Stomp ja Roundup, millega võib üksikud mailasekolded üle pintseldada (mitte pritsida!). Kemikaaliga töödeldud pruunilaiguline muru on aga väga kole ja uuesti külvatud kohad riivavad hiljem tükk aega teravalt silma.

Ulatusliku sissetungi korral on targem muru uuesti rajada, sest

KAJA KURG

Kirikakardest saab lahti neid järjekindlalt välja juurides. Lubades neil murus õitseda, lasete seemnetel levida. Lisaks laienevad kodarikud ka lühivõrsetega.

Niitjas mailane moodustab vastu maapinda tihedalt kinnitunud madrati, mis aina laienedes surub teised taimed julmalt välja.

mailase tõrjel kamarasse tekkinud tühikute taasmurustamine on paras jändamine.

Roomav tulikas

Tema "söök" samuti muru välja. Tugevad varred roomavad teiste taimede vahel ning juurduvad pea-aegu igast sõlmekohast, kust hakkab kasvama uus taim. Laiad lehed torkavad muru seest selgelt silma.

Roomavat tulikat on ootamatult raske maast lahti tõmmata ja teiste taimede vahelt välja harutada. Kuid seda tuleb teha, muidu temast lahti ei saa.

Seal, kus roomavat tulikat on liiga palju, on targem võtta labidas, ja kamar labidalehe sügavuselt ümber pöörata.

Teeleht paljuneb seemnetega, mis levivad ka inimeste ja loomade jalgade külge kleepudes.

Suur teeleht

Teelehe maapinna lähedal olevad laiad lehed võtavad teiste taimede kasvuruumi. Ta paljuneb

seemnetega, üks taim annab kuni 60 000 hea idanevusega seemet. Kuna seemned kleepuvad kergesti jalgade külge, aitavad ka inimesed ja koerad-kassid teelehe levikule kaasa.

Teeleht avaldab väljatõmbamisel visa vastupanu. Asi õnnestub paremini, kui varrest hästi maapinna lähedalt kinni võtta ja keerata. Teine võimalus on kergitada juuri- ja või labidaga taimealust mulda ja ta välja tirida.

Võilill

Seal, kus leidub väiksemgi lapike maad, nii et "langevarjuga" saabunud seeme saab idanema hakata, võilill end ka kasvama sätib. Ta paljuneb ainult lendviljadega, kuid raskeks teeb temaga võitlemise see, et teda on palju ja ümbruskonnast lendab seemneid üha juurde.

Võilillest ei saa murus eales lahti, kui lasete tal aianurgas õitseda ja seemneid lendu lasta.

Roomav tulikas ajab oma tugevad varred teiste taimede vahele ja võtab neilt kasvuruumi.

Võilille sammasjuur on äärmiselt elujõuline: uueks taimeks suudab areneda isegi vaid poole sentimeetri pikkune tükike! Sellepärast polegi mõtet lehekodarikku lihtsalt ära kitkuda või tõmmata välja osa juurikast – varsti on ta raudselt tagasi! Kui juurimine ära tüütab või pole selleks aega, saab levikut veidigi piirata õite äranoppimisega, et ei tekiks seemneid.

Naadi saab välja suretada pideva niitmise, võilille laiutamist see aga ei tõkesta: tänu juures olevale rikkalikule toitainearvule ja rohkele varupungadele taastub ta hõlpsalt. Loodussõbralikuks tõrjeks tuleb teda seega pidevalt välja juurida ja niita tihti muru, et saada tihe taimik, kus õhu kaudu saabuval seemnel ei saa kanda kinnituda.

Kui võtate appi aga Starane, siis tasub teada, et parim aeg pritsimiseks on kevadel kohe, kui muru on muutunud roheliseks. Taimed on siis talvest nõrgad ning preparaadi toimele vastuvõtlikud. NB! Starane hävitab murust ka valge ristiku!

Võilille juurimine ei tundu nii kurnav, kui mõtlete tema headele omadustele. Väärtuslikest ainetest pungil juurikaid ärge visake komposti, vaid koguge oma tervise turgetamiseks (kõige rohkem toimeaineid on hilissügisel või varakevadel, kui lehed enam või veel ei kasva).

Kuid kasu on ka kompostihunnikus lagunevatest võililledest: oma pika juurega toob võilill mulla süvakihtidest üles mineraalaineid ning kõdunedes jääb kogu see kasulik kraam komposti teistele taimedele kasutamiseks.

Kortsleht – ilus kastepiiskade püüdja

Kortslehed kuuluvad lehtilusate õistaimede paremiku hulka.

Vastupidavad ja pikaealised kortslehed (*Alchemilla*) on juba tükk aega olnud praeguse aiamoe suursoosikud. Nad on Inglise konservatiivse, vanu traditsioone austava kindlapiirilise aiatüübi *cottage garden*'i (maakodu, taluaed) kohustuslikud asukad. Aeda, kus pole kortslehte, ei peeta Inglismaal täiuslikuks.

Kortslehed koguvad ka kõige rängema põua ajal kastepiisku, mis varahommikuses päikeses pärlendavad lehtedel nagu väikesed kristallid. Keskaegsed alkeemikud püüdsid seda "taevast vett" kogudes ja töödeldes leida müütilist tarkade kivi.

Kortslehe ladinakeelne nimi *alchemilla* tulenevatki tema seotusest alkeemiaga, taime ennnast on nimetatud ka nõiarohuks. Kuuldavasti pesevat tänapäevalgi küpses eas Šveitsi daamid kortslehelte kogutud kastepiiskadega nägu, soovides muutuda jälle nooreks ja kauniks.

Kortslehe ilusad, veidi keepi meenutavad lehed on aluseks ing-

Alpi kortsleht moodustab eriti kauni pitsilise pinnakatte.

lis- ja saksakeelsele rahvapärasele nimetusele "daamimantel" (*Lady's Mantle, Frauenmantel*).

Omapärane rohekas õiepilv

Kortslehed on madalad või poolkõrged, enamasti roomava risoomiga, maapinda katvad mitmeaas-

ELLE AHSE

tased rohttaimed. Lehed on neil sõrmjalt hõlmised, lõhised või jagused.

Väikesed rohekaskollased või rohekad pisikesed armsad õied on koondunud lehtede kohal kõrguvasse kohevatesse pööristesse.

Kuna kortslehed õitsevad väga kaua ning nende omapärase roheka värvusega õisikud mõjuvad suvises värvirohkuses kargelt ja tasakaalustavalt, pole vaja rutata nende mahaloikamisega.

Paras aeg aiakäärid kätte võtta on siis, kui õisikud hakkavad pruunikaks muutuma. Lõigates aga väga hilja, võivad taimed isekülviga leida endale isegi meelepärasema koha, kui seda pakkus neile aednik.

Õitsemise lõpupoole muutuvad tavaliselt väsinuks ka lehed. Mina olengi siis maha lõiganud kogu puhmiku, nii arvukad õievarred kui ilmastiku käes räsida saanud lehed.

Kuid maa ei jää seejärel sugugi kauaks paljaks, õige pea moodustavad noored värskest rohelised lehed uue kauni elegantse puhmiku.

Kevadel pistke salatisse

Roosõieliste sugukonda kuuluva kortslehe perekonnas on umbes 300 liiki. Nad on väga kohanemisevõimelised, looduslikud levialad

Ka kõige rängema põua ajal koguvad kortslehed kastepiisku.

Paljastipne kortsleht õitseb väga kaua: alustab mai keskel ja lõpetab augustis.

asuvad Aasias, Euroopas, Aafrikas ja Austraalias. Kortslehtede liike on leitud ka Põhja-, Kesk- ja Lõuna-Ameerikas.

Meie niitudel, heinamaadel ja ka kodumurus kasvav tavaline harilik kortsleht (*A. vulgaris*) on hinnatud ravimtaim. Tema abil saab peatada verejooksu ja tänu põletikuvastasele toimele ravida halvasti paranevaid haavu.

Kortsleheteed on kasulik juua külmetushaiguste, mao- ja seedekanali hädade ning neeru- ja põiehaiguste korral.

Põhja-Euroopas on varjulisel kohas niiskes mullas kasvanud hariliku kortslehe noored lehed koos naadi ja võilillega populaarsed kevadise turgutava salati koostisosad. Kuivas päikesepaistelis paigas kasvades on kortsleht aga mõru maitsega.

Kuigi harilik kortsleht näeb hea välja, ei tasuks teda siiski tuua teiste õrnade taimede vahele lillepeenrasses. Tema elujõud ületab naabrite oma mitmekordselt, ohtra isekülvi- ja võib kortsleht kogu aias muutuda üsna tülikaks umbrohuks.

Viis liiki peenrasses

Sordiaretajad pole veel kortslehtedeni jõudnud ja neil puuduvad sordid, v.a pehmel kortslehel. Püsikupeenrasses, nii päikesepaistele kui poolvarju parasniiskele mullale sobivad viis liiki, keda paljundatakse nii seemnete kui jagamisega.

■ **Alpi kortsleht** (*A. alpina*) on üks madalamaid liike. Ta on kitsaste tumeroheliste läikivate lehtedega, 12–15 cm kõrgune pinnakatte- taim. Lehtede alumine pool on kaetud tihedate hõbedaste siidjate karvadega. Puhmik õitseb juuni algusest juuli alguseni. Alpi kortsleht

Pehme kortsleht on kuni poole meetri kõrgune, kogu suve õitsev puhmik.

säilitab lehtede ilu kuni külmade- ni. Ta kasvab hästi nii päikeses kui poolvarjus nõrgalt happelises tavalises aiamaal.

■ **Hoppe kortsleht** (*A. hoppeana* syn. *A. plicatula*) on eelmisega sarnane, kuid laiema lehega ning kasvultki veidi kõrgem, sirgudes kuni 25 cm-ni. Ka tema kasvab hästi nii päikeses kui poolvarjus, kuid vajab lubjarikast pinnast.

■ **Punaraag-kortsleht** (*A. erythropoda*) on eelmistest kõrgem, moodustades kuni 30 cm kõrgusi sinakasrohelisi puhmikuid. Nimetuse on ta saanud oma punakate õieraa- gude tõttu. Kaukaasiast ja Karpaa-

tiast pärinev liik õitseb meil maist juulini. Eelistab kasvada tavalises nõrgalt happelises aiamaal, lepib samuti nii päikeses kui poolvarjuga.

■ **Paljastipne kortsleht** (*A. epipsila*) on kortslehtede hulgas tõeline hiiglane. Tema ilusad 15–20 cm läbimõõduga sametrohelised lehed võiksid kaunistada iga püsikupeenart. Taime poolemeetrised puhmikud, mida katab pea terve suve rohekas õiepilv, on tõelised pilgupüüdjad. Paljastipne kortsleht õitseb väga pikalt – mai keskelt kuni augustini. Ta eelistab kasvada päikesepaistel, kuid lepib hästi ka poolvarjuga.

■ **Pehme kortsleht** (*A. mollis*) suurtest ümaratest pehmetest lehtedest moodustub samuti kuni 0,5 m kõrgune silmapaistev, kogu suve õitsev puhmik. Ta on ainus liik, kes võib uhkustada kahe sordiga: valgekirjude lehtedega 'Variegata' on otsitud aiataim, sordil 'Thriller' on aga hallikasrohelised lehed.

Kõik kortslehed on väga vähenõudlikud, põua- ja niiskuskindlad taimed. Nad talvituvad suurepäraselt ilma lisakatteta.

KORTSLEHT

Kosutav kortslehetee

Kortsleht on ainevahetust kor- rastava toimega. Tee valmis- tamiseks võtke 1 tl kuivatatud või 1 sl värsket ürti klaasitäie keeva vee kohta, kuumutage 2–3 minutit, kurnake. Jooge pool klaasitäit neli korda päe- vas enne sööki.

Suvel sööme kama

REPRO

Suvel, kui kari sai värske rohu peale, suurenes piimaand, piima oli rohkem käes ja heinalised said heinamaale minnes ikka püti hapupiima turgutuseks kaasa.

Hapupiima juurde sobib hästi kama, meie kõige tuntum rahvustoit. Kamas kohtuvad rukis, nisu, oder ja hernes. Tänu vilja ja herne jämejahvatusele säilivad kamajahus terade kasulikud omadused. Nii ongi kamajahu kiud- ja mineraalaineterikas toiduaine, milles sisalduvad organismile olulised aminohapped, E-vitamiinid ja mõned B-rühma vitamiinid. Saabumas on võidupüha ja jaanipäev, mida rahvuslippude all tähistame. Miks mitte siis ka pidulauale rahvustoitu kama pakkuda. Retseptid on pärit Toidutare.ee-st ja raamatust "Eesti rahvusköök".

Suvikõrvitsa-hakkliha-kotletid kamaga

- 400 g suvikõrvitsat
- 400 g kodust hakkliha
- 50 g riivjuustu
- 1 dl kamajahu
- 2 muna
- 0,5 dl kohvikoor
- hakitud peterselli
- maitsestamiseks soola ja pipart
- paneerimiseks kamajahu
- praadimiseks õli

Riivige suvikõrvits ja valage sõelale. Riputage peale soola ja laske pool tundi seista. Pigistage hästi kuivaks. Segage hakkliha, riivjuust, kamajahu, munad, kohvikoor ja suvikõrvits. Maitsestage soola, pipra ja hakitud peterselliga. Vormige kotletid ja paneerige kamajahus. Praadige õlis kummaltki poolt 7–8 minutit. Suuremad kotletid võite järeleküpsetada 180kraadises ahjus.

Kama-jogurtitarretis.

Kamakreem meekastmega.

Kama-jogurtitarretis

- 8 dl meelepärast joogijogurtit
- 1,5 dl kamajahu
- 6 tl želatiinipulbrit
- 1 dl piima
- maitsestamiseks suhkrut

Mikserdage kamajahu jogurtiga kokku ja lisage maitse järgi suhkrut. Laske želatiin piimas paisuda, sulatage kuumas veevannis ja jahutage leigeks. Mikserdage kokku jogurti-kamaseguga, jagage kohe pokaalidesse või kausikestesse ja asetage külma. Otse anumast söödav tarretis on serveerimisvalmis juba 2–3 tundi pärast. Väljakummutatavad tarretised peaksid seisma kinnikaetult külmas vähemalt kuus tundi või järgmise päevani.

Kosutav hommikujook

- 2 dl maasikaid
- 4 dl hapupiima
- 2 sl kama

Püreestage maasikad hapupiimaga. Lisage kama ja segage hoolikalt läbi, et tükke ei jääks. Segusse sobib veel ka kiivi,

samuti teised marjad. Soovi korral lisage suhkrut – selle kogus sõltub marjade magususest ning sööjate magusalembusest.

Kamakreem meekastmega

- 1,25 dl kamajahu
- 750 g hapukoort
- 50 g suhkrut
- 100 g röstitud metsapähkleid
- 20 g želatiini
- vanillsuhkrut ja kaneeli maitsestamiseks

Meekaste

- 150 g 35% rööska koort
- 3 munarebu
- 2 sl mett
- 1 tl metsmaasikalikööri

Pange želatiin väheste külma veega paisuma. Segage kõik kamakreemi koostisained omavahel. Kreemi tardumiseks lisage veevannil üles sulatatud ja seejärel toatemperatuurile jahutatud želatiini. Kaussidesse valatud kreem pange külma kohta tarretuma.

Meekastme valmistamiseks segage kõik meekastme koostisained omavahel

Kamaello.

ning kuumutage veevannil kastme konsistentsi tihenemiseni, kuid ärge keetke. Serveerige kamakreem külma meekastme ning värske mustikate ja maasikatega.

Kamatrühvlid

- 50 g kuivatatud jõhvikaid
- Vana Tallinna likööri immutamiseks
- 250 g mascarpone't
- 3 sl kamajahu
- 3 sl suhkrut
- 150 g 70% kakaosisaldusega šokolaadi
- kuivatatud jõhvikaid või rukkiliile
- kuivatatud õielehti kaunistuseks

Valage jõhvikatele nii palju likööri, et nad oleksid kaetud. Laske paar tundi seista. Siis nõrutage jõhvikad ja hakkige väiksemateks tükkideks.

Segage täidise jaoks *mascarpone*, jõhvikatükid, kama ja suhkur. Lisage paar teelusikatäit immutusvedelikku. Vormige saadud massist klassikalise trühvli suurused pallikesed. Seda on mugav teha laual lah-tise peopesaga pallikesi veeretades. Tõstke pallid fooliumile ja sellega külmkappi umbes pooleks tunniks tahenema.

Pallikesi võib veeretada näiteks kama-suhkru-kaneeli segus.

Šokolaadikatte tegemiseks sulatage šokolaad veevannil. Võtke kuiv ja puhas kuumakindel kauss ning tükeldage sinna šokolaad nii peeneks kui võimalik. Kuumutage kastrulis vesi auramiseni. Tõstke kastrulile šokolaaditükkidega kauss. Jälgige, et kausi põhi ei puutuks veega kokku, šokolaadi sulatab ainult kuum aur! Segage šokolaadi sulamise ajal spaatli või lusikaga. Kohe, kui šokolaad on sulanud, tõstke kauss kuumale aurile kohalt ära.

Kastke sulatatud šokolaadi sisse ükshaaval külmast võetud pallid ja tõstke küpsetuspaberile hanguma. Kaunistage soovi kohaselt ning hoidke komme külmkapis.

Kamaello

- 2,5 dl kamajahu
- 1–2 sl kakaopulbrit
- 0,5–1 dl 35% rõõska või hapukoort
- 2–3 sl suhkrut
- vanillsuhkrut
- 50 g võid

Täidis

- 50 g pohla- või jõhvikamoosi
- 50 g rosinaid
- paneerimiseks kookoshelbed

Pange kaussi kamajahu, kakaopulber, suhkur, rõõsk koor, sulatatud või ja pool moo-

si kogusest. Segage ained omavahel. Riputage kookoshelbed toidukilele ja asetage mass lusikaga kookoshelvestele õhukese, umbes 0,7 cm kihina. Pritsige kamamassile läbi kilekoti moositriip ja sellele laotage pestud rosinaid. Täidisega kamamass vormige toidukile abil silindrikujuliseks. Laske kamaellorullil külmikus kile sees maitsetuda ning tahkuda. Enne serveerimist lõigake rullist ühepaksused rattad ja paneerige veel kookoshelvestes. Kamaellod on head lihtsalt maiustamiseks, sobivad suupistelauale ja ka magusroogade lisandiks.

Kamakäkid kohupiimaga

- 200 g kohupiima
- 1 klaas kamajahu
- 1–2 õuna
- maitseks suhkrut või mett
- suhkruga röstitud kaerahelbed
- või riivleiba paneerimiseks

Riivige õunad ja segage ülejäänud ainetega. Tehke massist sobiva suurusega pallikesed ning veeretage neid helvestes või riivleivas.

Serveerige kamapalle magustatud vahu- või hapukoorega.

Jaanipäev on aasta tähtsaim püha

Jaanipäev on eestlastele müstiline aeg, millega on seotud mitmed traditsioonid ning uskumused.

Jaanipäeva nimetus pärineb kirikukalendrist ja on nime saanud ristiusu pühaku Johannese nimest. Paljud rahvad seostasid jaanituld päikesepüha ja -kultusega. See kehtib ka eestlaste kohta. Jaanilõkkeks koguti aegsasti puid ja muud põletusmaterjali. Veel XX sajandi keskpaiku tehti Eesti eri piirkondades tuld mitmel viisil. Näiteks Lääne-Eestis ja saartel oli tavaks süüdata tuli ridva otsa pandud tõrvatünnis, vahel ka elava, laasitud puu otsa viidud katlas. Sellist tuld on kutsutud leedutuleks.

Sagedasti valiti tuletegemiseks kõrgem koht, kas mõni mägi või kõrgemal asuv kiige- ja jaanitulepaik, kus lõke süüdati. XIX sajandi teisest poolest XX sajandi viimaste kümnenditeni oli kombeks suurema jaanitule juurde ehitada ka kiik.

Kased lõkkeplatsile ja tuppa

Lõkkeplats ehitati kaskede ja (paber)-laternatega, hiljem elektriküünaldegaga. Jaanilaupäeval koju ja kiige

MARAT VIRES

Pärja kandmine on levinud põhiliselt Lõuna-Eestis, aga eriti on see kombeks lätlastel ja venelastel.

juurde toodud kased kandsid erinevust jaanikased, mis osutab, kui tähtsaks neid peeti. Lisaks lõkkeplatsile ehitati kaskedega ka tube,

nagu suvistepühade ajalgi. Noormehed viisid väljavalitu akna alla hommikuks armukase. Poiste toodud kased näitasid, et neiu oli tähelepandav.

Kuid palju rõõmu tõi oma perega kaskede järel käimine – eriti lastele, kellel see käik oligi püha alguseks.

Kaseoksi raiuti toodud puude küljest kohe ka jaanisauna viha jaoks. Noorte lehtedega kasevihad muutsid sauna ja saunalised eriliselt lõhnavaks.

Põllumehe töökalendris on jaanipäev pööripäevaks – kevadised tööd pidid tehtud olema ning algas heinaaeg.

Kodud küüriti puhtaks ning kaunistati põllulillede ja kaskedega. Laud oli rikkalikult kaetud, kuid kes siis suvepeol söömiseks aega leidis, kui oli tarvis tantsida ning kallimat otsida. Jaanipäeval olid levinud piimatoidud, söödi sõira, kohupiimakorpe, olulisel kohal oli ka jaaniõlu.

Armastust ja piimaõnne

“Jaanipäeva juurde kuulub hulk maagilisi, kuid igal juhul romantilisi ettevõtmisi. Näiteks sõnajalaõie otsimine. Sõnajalaõit tuli otsida metsast üksinda,” räägib Eesti Põllumajandusmuuseumi kommunikatsiooni- ja turundusjuht Katrin Vask. Sõnajalg õitseb uskumuse järgi kord aastas jaaniõöl ning õnnelik leidja on hoobilt rikas, valdab erilisi oskusi ja salakeeli.

XX sajandil oli tavaks jaanitulelt minna kahekesi sõnajalaõit otsima. Ikka koos kalli kaaslasega. “Varasemate romantiliste ennustustavade hulka kuulub ka üksinda salaja jaaniõite korjamine. Eri õisi peab olema kokku üheksa. Korjatud kimp pannakse padja alla, öösel nähakse unes kallimat. Eestis on üsna palju inimesi, kes kinnitavad, et nägid oma tulevase kaasa ära just sel viisil toimides. Muide, ka mõne folkloristiga on nii juhtunud,” lisab ta.

Kuna tegu on aasta lühima ööga, oli tavaks olla ärkvel päikese-

HEA TEADA

Jaanipäeva uskumused

Jaanipäeval püüti tule puhastava toime abil vabaneda kõigest halvast ja mittesooovitavast, eeskätt üleloomulikest jõududest. Tuli pidi paistma kaugele ja omama külgetõmbejõudu.

- Kes jaanitulele ei lähe, selle tuba läheb põlema. (Nõo)
- Kui jaanitulele mindi, käidi kolm korda edaspidi ja kolm korda tagurpidi ümber tule, siis pidi aasta hästi õnnestuma. (Väike-Maarja)
- Kui üle jaanitule hüpata, siis olevat terve aasta terve. (Jämejala)
- Jaanitule vastu soojendati selga. Kel selg haige, pidi seljavalu ära kaduma. (Lihula)
- Jaanipäeval võetas poolpa üheksast lehtpuust lehesid, noist tetäs viht, tolle vihaga vihutass sannan, sis kui väillä tullas, sis mis tuu leht ihu küili om jäänu, tuu kuivatas ära ja hõõrutas katski ja pandas paigale. Kellele toda söödetas, nakas söötjat armastama, olgu tea poiss vai tüdruk. (Otepää)

Allikas: “Eesti rahvakalender IV”, koostanud Mall Hiimäe, 1985

Jaanipäev on eestlastele kõige tähtsam püha.

tõusuni. Üldlevinud arvamuse järgi on suur õnn, kui jaaniöö ei saja. Jaanikastel on läbi paljude sajandite usutud olevat maagiline teravistav ja ilu andev jõud, mistõttu sellega pesti nägu. Veel sajand varem oli tava jaanikastes kukerpalli visata, mis pidi vältima talurahva nuhtlust seljahaigusi ja aitama üldiselt ka olla terve. Erilisi omadusi oli teistelgi jaanilaupäeval leitud esemetel või sooritatud toimingutel. Näiteks jaanilaupäeval saunas ihu külge kleepunud vihalehega sai

armastust võita. Viimast korda oli võimalik nõiduda naabrite piimaõnne endale, edendada karja- ning viljakasvu.

Tähtis püha tänapäevalgi

Kuna see püha on eestlastele tähtis, toimub Eestimaa eri paigus enne jaani palju üritusi. Muuseumid seisavad hea selle eest, et hoida elus vanu traditsioone ning uskumusi. Nii kutsub ka Eesti Põllumajandusmuuseum esivanemate komme-

test lugu pidavaid inimesi 21. juunil jaanipäevale. Lastele ja suurtele on kavas rahvuslikud võistlused ja jõukatsumised, roigasmööbli valmistamise, väliääsil sepistamise, pargade ja vihtade tegemise töötöad. Jalga saab keerutada ansambli Untsakad saatel, esinevad Haaslava meeskoor ja Ülenurme valla taidlejad. Öhtu algab kell 19, täpsem info aadressil www.epm.ee.

Materjali koostamisel oli abiks www.folklore.ee

Ajakiri arvuti asemel

„Uskumatu,“ ütles üks ema Minu Maailma optiliste illusioonide õhtul, „mu poeg ei jõua ära oodata, millal uus number ilmub!“

Uskumatu muidugi ja seda ka meile, kes me ajakirja Minu Maailm teeme. Muidugi me lootsime, et äkki õnnestub meelitada mõnigi laps hetkeks arvuti juurest ajakirja lugema, aga tulemus üllatas meid sama palju kui meie noorte lugejate vanemaid.

Lapsed loevad Minu Maailma ja tahavad seda teha. Järelikult on küsimus lihtsalt selles, mida neile pakkuda. Tänapäeva lapsed on teadmishimulised, uudishimulikud ja uuele orienteeritud. Neid huvitavad maailma saladused ja just saladuste avastamist pakubki populaarteaduslik lasteajakiri Minu Maailm. Teadus, loodus ja kosmos on ajakirjas tehtud põnevaks, võrstsitatud legendide, joonistuste, skeemide, katsete ja plakatitega, mida on huvitav uurida.

Väheoluline pole kindlasti ka see, et iga laps, kes ajakirja lugenud, saab hiilata oma teadmiste- ja ning sobival hetkel sõpru ja vanemaid üllatada.

AJAKIRI TÄIS AVASTUSI!

Soov teada saada on meis kõigis väga tugevasti olemas, kuid me omastame paremini neid tarkusi, mille juurde jõuame ise ja vabatahtlikult. Minu Maailm lihtsustab ja lühendab artikleid ainult sedavõrd, kui palju on see vajalik mõistmiseks ja tähelepanu hoidmiseks ning tundub, et lastele selline lähenemine sobib.

Tegutseme lihtsa põhimõtte järgi – kirjuta ainult seda, mida sul oleks endalgi põnev lugeda. Siis on ka lastel huvitav.

Muidugi on iga vanemal oma nägemus, millega ja kuidas tema laps peaks tegelema. Minu Maailm püüab toetada just neid vanemaid, kes tahavad, et nende lastest kasvaksid arukad ja intelligentsed inimesed, ning kes leiavad, et lisaks arvutitele ja nutitelefondele võiks selleks leida ka mõni muu moodus.

Minu Maailm – see on ajakiri täis avastusi. Meile kõigile meeldib avastada midagi põnevat ja väärtuslikku.

www.minumaa.ee; tel. 64 64 065

Aeg koguda värvimiseks taimi

PILLE HERMANN

Enne kui jaanilõkked põlema süüdatakse, tasub kogutud materjalile pilk peale heita – seal võib olla kevadel lõigatud õunapuuksi, mille koorega saab näiteks lõnga värvida.

Kui lõkkest õnnestub veel mõned oksad päästa, tasub neilt koor maha kiskuda ja värvipatta pista. Lisaks on soovitatud, et koor tuleks enne värvimist kuivatada ja alles siis värvida.

Väga kuivanud okstelt on koort küll natuke raske kätte saada, kuid hea ürituse nimel tasub ju pingutada, vastasel korral peab jällegi aastakese ootama.

Enne jaani, kui loodus on veel mõnusalt värske ning roheline ja pimeduse võit pole valguse üle tulnud, tasub käsitöölisel võtta natuke aega ning teha üks ring värvimaterjali kogumiseks. Usutakse, et just jaaniajal on värvipigment kõige intensiivsem. Isegi kui hetkel pole mahti värvida, on just õige aeg end taimedega varustada.

Kuivatatud taimede kasutamisel peab teadma, et neid kulub rohkem kui värskest korjatud materjali. Taimi tuleks koguda nende õitsemise ajal, soovitatav on seda teha hommikupoolikul ning kuiva ilmaga.

Kui kohe ei saa värvima hakata, võib taimed panna külma vette – nii säilivad nad paar päevakest. Vett, kus taimed olid, ei maksa minema visata, sest ka seda saab värvimisel kasutada.

Samuti soovitatakse värvipigmenti paremaks kättesaamiseks leotada materjali päev otsa vees.

Marjad on küll toredat tooni, kuid värvimisel neist suurt abi ei ole, sest värvipigment ei kinnitu lõngale ning eraldub juba lõnga pesemise ajal. Üks väheseid, milles pettuma ei pea, on toomingas – tema marjadest saab väga püsivat lillakat tooni. Kuna eelmisel aastal oli toomingamarju vähe, tasub loota, et tänavu on neid nõnda palju, et jagub nii lindudele kui värvijatele.

PILLE HERMANN

Katsetada tasub ka nende taimedega, mille kohta kirjanduses viiteid pole. Vahel võib tulemus olla küll pettumus, ent seda suurem on rõõm, kui asi õnnestus. Nii saigi aianurgast kokku kogutud vereurmarohti ning värvipotti läks ta koos juurtega.

Siin on katsetuse tulemus.

Pojengiõitega värvitud lõng. Materjal on kogutud eelmisel suvel ning säilitatud sügavkülmas, kuid see ei ole vähendanud värvi mõju.

Lehti on hea koguda kummikinnastega, sest siis ei määri ega kriimusta käsi. Materjali kogumiseks on kõige parem sangadega kott. Nii saab sama käega hoida oksa ning koti võib randmele toetada.

Rahvustruukite kindad.

Kindanäitus Läti rahvarõivakeskuses

Suvi on hea aeg reisimiseks ning uute ideede kogumiseks. Alati ei peagi kaugeid maid avastama, piisab kui minna Lätti naabritele külla.

Unustaks korra naabrite kohta käivad anekdootid ning uudistaks, mis-moodi nemad elavad, ning ehk leiab ka midagi, millest õppida. Kel kindlad huvid, teeb eeltööd ega lase end kanda sinna, kuhu jalad viivad.

Riiga sattudes tasub käsitöösõpradel läbi astuda ka vanalinna läheduses asuvast Läti rahvarõivakeskusest Senā Klēts. Keskus säilitab rahvarõivaid ning nendega seotud traditsioone, samuti jagab teadmisi, kuidas rõivaid kanda.

Hetkel saavad huvilised keskus-
ses imetleda Läti rahvustruukite kindaid. Lätlased ise ütlevad, et kindad on parimad esemed, mis kajastavad nende maitset, tegemisrõõmu ja meisterlikkust. Paljudel rahvastel pole kindad pelgalt külma eest kaitsmiseks, vaid kannavad endas palju sõnumeid.

Kindanäitus jääb avatuks 7. juulini. Täpsem info aadressil senaklets.lv.

Keskus annab ülevaate ka Läti eri piirkondade rahvarõivastest.

PILLE HERMANN

Asjatundjate juhendamisel toimuvad töötodad.

Nagi käterättidele

Köögis, vannitoas või saunas on sageli mitmeid riputamist vajavaid käterätte, millele tuleb koht leida. Lihtsas naxis leidub ruumi neile kõigile.

Käterätinagi aluseks on segmentikujuline täispuidust tükk, mis on 60 cm pikk ja 4 cm paks. Torude-

na võib kasutada poleeritud teras-, alumiinium- või plasttorusid. Kindlasti sobib ka puidust ümarpulk. Torude hulk sõltub maitsest ja sellest, kui palju rätte vaja riputada on. Pildil oleva nagi torude läbimõõt on 2,5 cm ja väljaulatus 35 cm.

Nagi tegemiseks puurige puitu sellise läbimõõduga avad, et läbivad torud sellesse tihkelt mahuksid. Torude avad on puuritud nii,

et need ei ole kohastikku (mitte ühel vertikaaljoonel). Tagaküljelt on torusid võimalik fikseerida puidukruvidega.

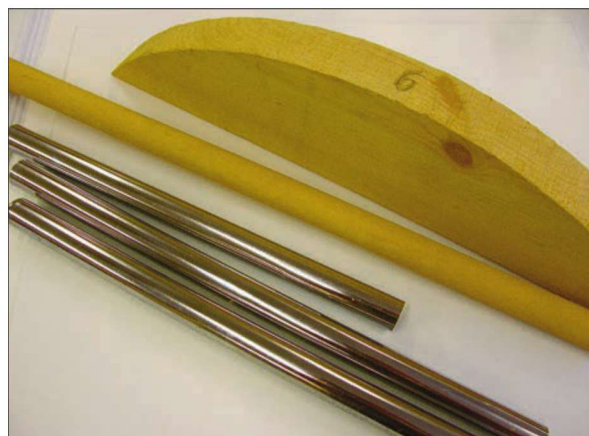
Tagakülje mõlemasse otsa on süvistatud kaks riputusdetaili selleks, et nagi seinal viltu ei kalduks. Toru otstes on liimitud puidust nupud, puitosa on lõpetuseks lakitud.

VILLU BAUMANN

VILLU BAUMANN

Lihtne nagi käterättidele.

Käterätinagi jaoks vajalikud materjalid.

Nagi tagaküljel asuv kinnitus.

Vana väravakell on peremeest teeninud juba aastakümneid.

Värvahingede kriuksudes

Vanasti olla kriuksuga saapaid kandnud antvärgist linnavurled, et neiukestest möödudes endale rohkem tähelepanu tõmmata. Maapoistele meenuvad aga lapsepõlvemailt kõrvu kostvad kriuksuvad majauksed ning aiaväravad.

Tänapäeva linnarahva suvekodudes võib kohata väga erinevaid väravalahendusi. Jättes kõrvale lukustusvillade kallid video- ning audiosüsteemid, piirdun mõtisklusega tavakodaniku aiavärvast.

Kõigepealt peaks värav päeval ikka lukust lahti olema, sest siis ei pea mõni ette teatamata tulnud vana sõber su värava tagant pettunult tagasi pöörduma.

Viisakas inimene otsib siis kellanuppu või hakkab käo kombel kukkuma, et aiasopis askeldavale pererahvale endast märku anda. Tulijat märgates on nii hea talle hõigata: "Sisse-sisse, värav on lahti!"

Külalise tulekust teada saamiseks on meil aia jalgvärava külge kinnitatud üsna omapärase konstruktsiooniga, kõliseva-helise-

va häälega vana uksekell. Ei, mitte elektrikell, mis vihma käes võib töötamast lakata, vaid mehaanilise käsihoovaga unikaalne seadeldis.

Kell kuulus meie küla kunagisele vürtspoodnikule ja see seisis kaupluse välisukse kõrval. Petrooli, heeringa, suhkru ja soola ostjad helistasid vajadusel poe ukse taga kella ja kaupmeheisand kiirustaski aiast oma askelduste juurest kundede soove täitma.

Täpselt ei teagi, millises vabrikus või värkstoas see mõnus asjake on tehtud, kuid unikaalse värava-

kellana on ta mitut peremeest teeninud juba aastakümneid.

Kes kella kasutada ei taha ja otsustab otsemaid väravast sisse tulla, ei saa aga lootda, et tema tulek pererahvale märkamatuks jääb. Juhus mängis meile kätte lihtsa nipi, kui jätsime väravahinged õlitamata. Nüüd ei saa külaline väravast muidu läbi tulla, kui paraja tugevusega kriuks õuele kuulda poleks. Asjal on siiski väike konks. Avanev värav kriuksub ainult kuiva ja ilusa ilmaga, vihma puhul aga vaikib.

Ega selleski midagi halba ole, sest kes kehva ilmaga ikka kipub külala tulema ja aiarõõme nautima. Kui aga juhtub, et mõni kärsitum külaline väravast ilma vastuvõtjateta õuele jõuab ja majja tahab siseneda, saab ta anda enda tulekust märku ka maja välisukse kõrvale paigaldatud, sepa taotud kumedahääle kuljuskellaga.

Selleks tuleb kinni võtta kellanööri külge riputatud, Neptuni poiste poolt meres augustatud kivikestest, ja pärast paari kellalööki on pererahvas teil ukse peal vastas, ükskõik kui süvenenult nad parajasti oma asju ajavad või raadiot-telerit mängitavad.

Välisukse juures asub sepa taotud kuljuskell.

**SOODSAD
HINNAD!**

- **TERASKATUSED**
- **VIHMAVEESÜSTEEMID**
- **KANDVAD PROFIILID**
- **LISATARVIKUD**
- **TURVATOOTED**

Tel 529 0177, myyk@bestroof.ee

www.bestroof.ee

TRANSPORT ÜLE EESTI • JÄRELMAKSU VÕIMALUS